

Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2014

**Rodinné konference;
plnění potřeb rodin z různých kultur**

Katharina Nuza and Jane Towey

Výňatek z publikace *The Quiet Revolution, Aggrandising people power by Family Group Conferences*, René Clarijs & Thijs Malmberg (eds.), © 2012 SWP Publishes, Amsterdam. Přeloženo a distribuováno s laskavým souhlasem vydavatele.

Úvodem

V londýnském obvodu Tower Hamlets zajišťujeme rodinné konference již více než deset let. V průběhu těchto let se služba rozrostla a rozšířila tak, aby dokázala zabezpečit potřeby rodin nejrůznějších etnických skupin žijících v dané oblasti.

Rodinné konference, jejichž základním principem je empowerment, se ukázaly být nesmírně účinným nástrojem pro zapojení těchto rodin do řešení jejich vlastních problémů a nalezení kreativních a kulturně citlivých řešení.

Obvod Tower Hamlets

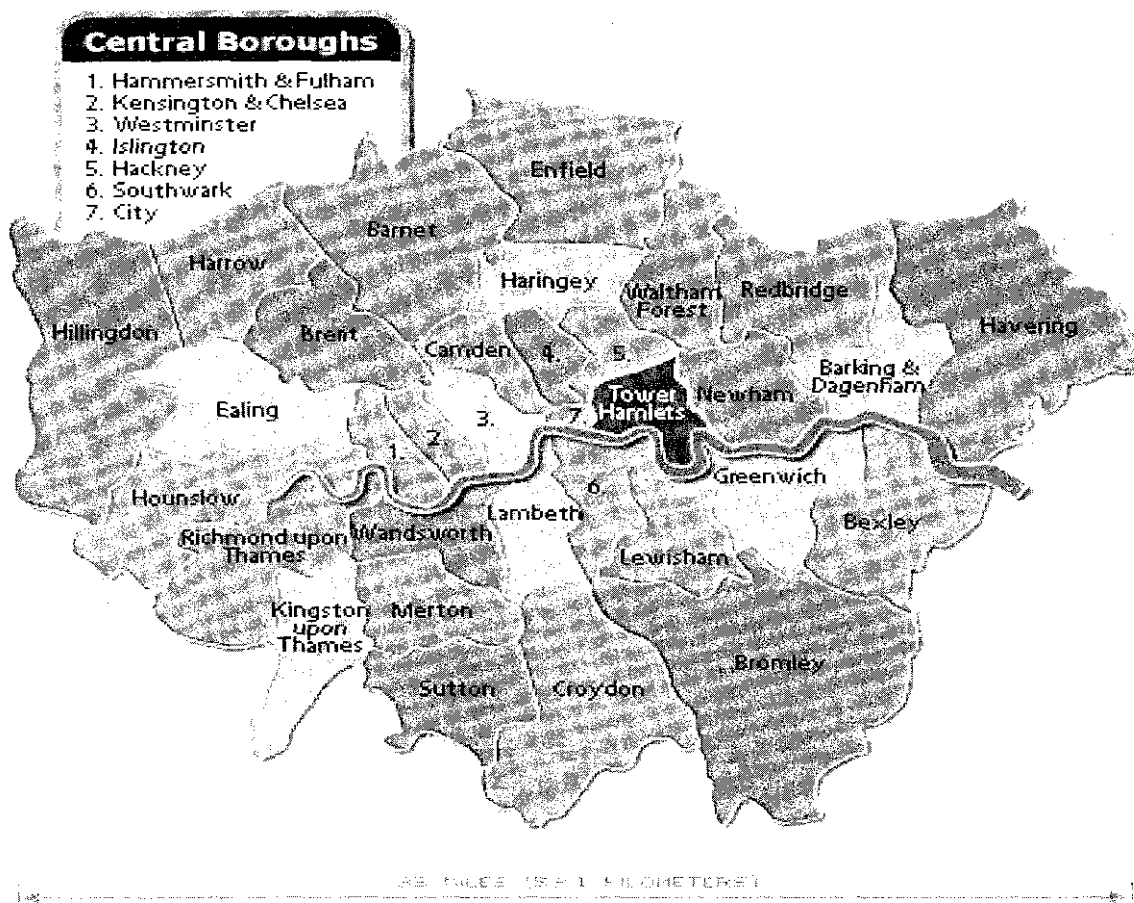
Tower Hamlets je rozlohou malý obvod vnitřního Londýna (1978 hektarů) s vysokou hustotou osídlení. Současná populace činí 241 000 osob, ale předpokládá se, že do roku 2026 vzroste na 300 000. Okolo 20% současné populace je mladší 18 let.

Obvod Tower Hamlets se nachází u řeky, kde dříve stával přístav s doky. Právě tudy přijížděli chudí imigranti do země a usazovali se tu. Ačkoli doky již nejsou v provozu, svůj charakter si tato oblast zachovává. Do obvodu stále přijíždějí noví imigranti. Počet zástupců etnických menšin tvoří již polovinu obyvatelstva obvodu, mezi největší etnické skupiny v tomto obvodu patří somálští a bangladéšští obyvatelé. O vysoké porodnosti svědčí mj. skutečnost, že až 79% nezletilých obyvatel Tower Hamlets jsou příslušníci některé z etnických skupin, převážně z Bangladéše. Celkově je Tower Hamlets obvodem především sociálně slabých obyvatel a patří mezi 10 % nejchudších oblastí Velké Británie.

Koordinátoři-živnostníci

Pro zkvalitnění a zefektivnění sociální péče o děti a rodiny zřídilo oddělení sociální práce místní radnice službu rodinných konferencí (RK). Tuto službu řídí manažer (což je jedna pracovní pozice, o kterou se dělí 2 pracovníci) s podporou administrativních pracovníků. Všichni jsou zaměstnanci oddělení sociální práce.

Organizaci RK má na starosti stálá skupina koordinátorů-živnostníků, se kterými jsou uzavírány smlouvy na jednotlivé případy. Díky tomuto modelu je možné mít dobře vyškolenou skupinu zkušených koordinátorů a zároveň si zachovat zásadní prvek odstupů a nezávislosti od sociálních pracovníků pracujících s rodinami. Tím, že jsou koordinátoři živnostníky, jsou jasně umístěni mimo strukturu vedení managementu a procesu rozhodování ovlivňující rodiny. Tím, že jsou koordinátoři najímáni na jednotlivé případy, mohou své služby poskytovat i dalším oddělením sociální práce v Londýně. Koordinátoři nejsou zatíženi úzkými pracovními vztahy, které vznikají na pracovišti a které by mohly komplikovat nezávislost a nezájatost.

Koordinátoři z odlišného prostředí

V průběhu let bylo zajímavé pozorovat, jak se mění funkce koordinátorů RK, jak postupně roste jejich sebedůvěra při jednání se sociálními pracovníky, kteří jim pomáhají udržovat integritu modelu konferencí. Jednotný přístup k RK bylo třeba prosazovat zejména, když se RK stala doporučenou součástí právního procesu tam, kde hrozí odnětí dítěte z rodiny.

Jako poskytovatel sociálních služeb si začal obvod Tower Hamlets uvědomovat, že rodiny, se kterými pracuje, neodrážejí etnické složení populace. V dobách, kdy se začínaly zavádět RK, to také byla pravda.

Oddělení sociální práce nastavilo programy a vyčlenilo pracovníky, kteří měli za úkol komunikovat s komunitou a náboženskými představiteli s cílem překonat bariéry k podpoře a ochraně rodin imigrantů. Tyto bariéry mohly být jazykové, kulturní a náboženské, nebo se mohlo jednat o strach z jednání s „úřady“ a narušení života rodiny.

Programy, které realizovali pracovníci obvodu Tower Hamlets, umožnily personálu pochopit problémy, kterým rodiny imigrantů čelí. Díky tomu se na oddělení sociální práce začalo obracet více rodin a úřad jim uměl poskytnout citlivější službu. Jako manažeři této služby jsme zdůrazňovali, že Rodinná konference je proces empowermentu, a nikoli jen dalším setkáním či úkolem, který „klienti“ musejí při spolupráci s úřady vydržet. Stejně museli na proces RK nahlížet koordinátoři a sociální pracovníci vystavující doporučení k RK. Díky tomuto přístupu a intenzivní práci s komunitami se podařilo najít a vyškolit širokou škálu koordinátorů z různých etnických a kulturních prostředí, která odpovídala původu rodin žijících v obvodu Tower Hamlets. Tito koordinátoři jsou připraveni pomoci, kdykoli je to možné. Tak můžeme rodiny zapojit do procesu, který by byl jinak často těžce dosažitelný tradičními cestami.

Koordinátoři ze stejné komunity

3

Služba RK od počátku pracovala s koordinátory z různého etnického prostředí. Uvědomili jsme si, že – obzvláště, pokud rodina nemluvila anglicky – koordinátor, který by byl schopen hovořit jazykem rodiny a chápal by normy jejich kultury, by byl pro zapojení rodiny do RK v mnohem lepší pozici.

To nám potvrdila jak rutinně zjišťovaná zpětná vazba od rodin, které prošly RK, tak podíl konverzí (doporučení, která vedla k plné RK).

Také sociální pracovníci, kteří navrhovali RK, často naráželi na nedůvěru rodin imigrantů. Mnohdy museli překonávat odpor rodin, které RK vnímali jen jako další setkání, které chtějí sociální pracovníci. Nebylo možné jim zprostředkovat a vysvětlit smysl RK. To, že RK odráží tradiční proces rozhodování v místních komunitách. Nezávislí koordinátoři ze stejných komunit pomohli rodinám procesy vysvětlit, zasloužili se o rostoucí zapojení těchto rodin do RK a o pozitivní zpětnou vazbu.

Při hledání koordinátorů jsme spolupracovali s komunitními programy, navštěvovali jsme akce a setkání komunit. Prostřednictvím kulturních a náboženských představitelů jsme v daných lokalitách šířili informace.

Díky tomu jsme dosáhli stadia, kdy etnický profil klientů, kterým navrhujeme RK, odpovídá etnickému profilu oblasti i zastoupení koordinátorů, s nimiž oddělení sociální práce spolupracuje. Bohužel nejde o pravidlo a v mnoha dalších místech je přístup rodin imigrantů k RK velmi komplikovaný. Následující případové studie dobře

odrážejí naši zkušenost a ilustrují přínos koordinátorů s různým etnickým původem při RK.

Příkladová studie 1

Předmětem RK byly tři bangladéšské děti ve věku 6 až 11 let. Matka dětí spáchala sebevraždu a péči o děti nabídla matčina sestra, teta dětí, která žila nedaleko. Oddělení sociální práce ji jako pečovatelku vyloučilo, protože měla sedm vlastních dětí včetně jednoho postiženého, navíc žila se starými rodiči. Z pohledu sociálních pracovníků nebylo pravděpodobné, že by se mohla a dokázala postarat o další tři děti. RK vedl bangladéšský koordinátor.

Zmíněné tři děti žily u strýce mimo Londýn, ale bangladéšský koordinátor RK při rozhovoru s jejich tetou zjistil, že jde jen o dočasné řešení. Cílem RK bylo najít v rodině vhodné dlouhodobé pečovatele pro všechny tři děti.

Koordinátor RK umožnil účast velkého počtu příbuzných a členů rodiny na RK. Všichni podporovali umístění dětí u tety. Rodinná skupina byla na základě RK schopna předložit solidní plán, který nastiňoval, jak by mohla rodina, přátelé a komunita poskytnout tetě podporu při péči o tyto děti.

Plán přesvědčil oddělení sociální práce o tom, že by teta mohla být přeci jen vhodným opatrovníkem. Nejstarší dítě s pomocí svého zástupce na RK vyjádřilo silné přání žít ve své komunitě s tetou a rodinou. Oddělení sociální práce znovu přehodnotilo možnost, aby se opatrovníkem stala teta. Výsledkem bylo umístění dětí u tety. Po nějaké době dostala teta děti rozhodnutím soudu do vlastní péče.

Eurocentrický pohled profesionálů na to, jak vypadá zvladatelná rodina, byl v tomto případě zpochybněn představením koherentního a přesvědčivého plánu. Ten prokázal, jak může rozšířená rodina a komunita spolupracovat. K danému závěru by jednání bez RK nedošlo. Konference spojila svět profesionálů a rodiny, odlišné pohledy a kultury.

Příkladová studie 2

Případ somálské rodiny, kde hrozilo odebrání 3 dětí ve věku 1, 3 a 8 let. Matka dětí měla závažné duševní problémy (hospitalizovaná na psychiatrickém oddělení) a otec neměl ve Velké Británii legální pobyt ani bydliště, a nebyl proto schopen poskytnout dětem dostatečnou péči.

Sociálnímu pracovníkovi se podařilo zkontaktovat pouze babičku z matčiny strany, která měla zdravotní problémy a nemohla se o děti postarat. Oddělení sociální péče plánovalo dlouhodobou pěstounskou péči pro osmileté dítě a zprostředkování adopce u dvou mladších dětí.

Bylo vystaveno doporučení k RK a přidělen somálský koordinátor. Koordinátorovi se podařilo získat důvěru rodiny a vyšlo najevo, že v různých částech Londýna žijí bratřenci a sestřenice, kteří o problémech nevěděli. Z Keni také na vlastní náklady přiletěla teta dětí, aby se mohla RK zúčastnit.

Aby se mohla zúčastnit matka, uspořádala se RK v psychiatrické léčebně. Konference se zúčastnilo deset členů rodiny.

Výsledný rodinný plán spočíval v tom, že se sestřenice matky přestěhuje do obvodu Tower Hamlets a o všechny tři děti se postará. Díky tomu budou moci ostatní členové rodiny matčině sestřenici s dětmi pomáhat a s dětmi zůstane v kontaktu i maminka.

Tato RK byla uspořádána před více než třemi lety a dohoda dodnes bez problémů funguje. V tomto případě byl klíčem k překonání strachu rodiny při jednání s úřady právě koordinátor stejného etnického původu. Původní sociální pracovník nebyl kvůli nedůvěře schopen zapojit do hledání řešení širší rodinu a hrozilo, že děti budou umístěny mimo ni.

Jakmile se rodina o problému dozvěděla, byla schopná nabídnout nejlepší možné řešení pro děti, které zůstaly se svou rodinou a ve své komunitě. Zásadní také je, že děti mohly i nadále vyrůstat spolu, což by nebylo možné, pokud by musely do náhradní péče. To vše by nastalo, kdyby nebyla zorganizována RK.

Vědomí diverzity

S ohledem na množství etnických skupin v oblasti, jakou je Tower Hamlets, je těžké najít pro každou rodinu toho nejlepšího koordinátora. Ne vždy se to podaří. Výběr koordinátora je vždy velmi individuální záležitost. Někdy si rodina přeje koordinátora ze stejné etnické skupiny, jindy mohou například rodiny z malých a uzavřených komunit naopak žádat (kvůli strachu z narušení soukromí) někoho „cizího“.

Všichni naši koordinátoři prošli školením o problematice sociální práce v kontextu sociální a etnické diverzity a znevýhodnění.

Zjistili jsme, že když naši koordinátoři pracují s rodinami z jiných kultur, jejich odborné vědomosti v kombinaci s orientací na rodinu, která je procesem RK vlastní, mohou vést k povzbuzení těchto rodin při hledání řešení, která jsou pro ně nejlepší.

Katharina Nuza a Jane Towey provozují velmi dobře zavedenou organizaci *Family Group Conference Service* (Služba skupinových rodinných konferencí) v Tower Hamlets, sociálně vyloučené čtvrti vnitřního Londýna.